

Lausunnon antaminen kuntarakennelakiluonnoksesta

Khall 18.2.2013 § 49

Lisätietoja: kj Teppo Sirniö, 014-267 3001

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on

vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne.

Osana

kuntauudistusta hallitus käynnisti syksyllä 2011 hallitusohjelman mukaisen koko maan kattavan selvityksen kullekin alueelle tarkoitukseenmukaisesta kunta- ja palvelurakenteesta. Kunnallishallinnon rakenne –työryhmän selvitys Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne valmistui helmikuussa 2012 ja kunnat antoivat lausunnot kunnallishallinnon rakenne – työryhmän esityksestä huhtikuussa 2012.

Valtiovarainministeriö asetti helmikuussa 2012 kuntarakennelakia valmistelevan työryhmän, jonka tehtävänä oli seurata ja arvioida kunta- ja palvelurakenneselvityksestä saatavaa palautetta ja sen pohjalta laatia yhteenveto alue- ja kuulemiskierroksesta sekä tehdä uudistuksen

vaikutusarviointi ja laatia tarkennettu esitys uudistuksen kriteereistä ja

toteuttamistavoista. Lisäksi työryhmän tuli valmistella luonnos hallituksen esityksestä kuntauudistusta ohjaavaksi rakennelaiksi.

Hallitus linjasi kuntauudistuksen etenemistä iltakoulussaan 5.6.2012 sekä antoi seuraavana päivänä tiedonannon eduskunnalle kuntauudistuksen etenemisestä. Hallitus antoi linjauksissaan määrittelemiensä

tarkastelunäkökulmien perusteella tarkempien uudistuksen kriteerien valmistelun rakennelakia valmistelevan työryhmän tehtäväksi. Työryhmän valmistelemat tarkemmat kriteerit vahvistettiin hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä 27.6.2012.

Nyt käsitellyssä oleva kuntarakennelakiluonnos on valmisteltu hallituksen linjausten pohjalta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä

kuntajakolakia, ja samalla lain nimike muutettaisiin sen sisältöä paremmin kuvaavaksi kuntarakennelaiksi. Lakiin lisättäisiin säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan kielilain muuttamista eräiltä osin.

Lakiluonnoksen mukaan kunnan tulisi selvittää kuntien yhdistymistä, jos se täyttää yhdenkin laissa säädetyistä selvityserusteista, joita ovat: palvelu- ja väestöpohja, työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti- ja yhdyskuntarakennepohja, talousperuste.

Lakiluonnoksen mukaan kuntien on tehtävä laissa edellytetyt selvitykset ja mahdolliset niihin perustuvat yhdistymisesitykset 1.4.2014 mennessä. Yhdistymiselvityksen tavoitteena on esitys kuntien yhdistymisestä ja siihen liittyvä yhdistymissopimus. Selvityksen tulee aina sisältää vähintään (vaikka kunnat eivät päätyisi tekemään yhdistymisesitystä) suunnitelma hallinnon ja palvelujen järjestämisestä sekä palvelujen tuottamisesta selvitysalueella, selvitys yhdistymisen vaikutuksista kuntien yhteistoimintaan selvitys taloudellisesta tilanteesta, arvio asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien sekä lähidemokratian toteutumisesta, yksityiskohtainen arvio kuntien yhdistymisen eduista ja haitoista sekä arvio kielellisten oikeuksien toteutumisesta.

Kuntarakennelaki lausunnon yhteydessä kuntia pyydetään kommentteja kannanottoja sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjauksien mukaisesti, jota koskeva työryhmän loppuraportti valmistui 11.1.2013.

Keskeisiä linjauksia ovat seuraavat:

- Hallitusohjelmassa tavoitteeksi asetettiin kaksiportainen järjestelmä: uusi laaja perustaso, jota tukee erityisvastuutaso.

Palvelurakennemuutoksen peruslinjauksena on, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuu on kunnilla.

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja rahoittamiseen kykenevän vahvan kunnan vaihtoehtona voidaan tarvittaessa antaa mahdollisuus poikkeusmenettelyyn, jossa kunnat yhdessä voivat muodostaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja rahoitusvastuuseen kykeneviä, väestöpohjaltaan riittävän suuria sosiaali- ja terveydenhuoltoalueita. Tavoitteena on, että sote-päätökset tukevat kuntarakenteen muutoksia siten, että riittävän vahvat peruskunnat ovat ensisijainen vaihtoehto.
- Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon integraation lisäksi uudistuksella vahvistetaan myös sosiaali- ja terveystalouden integraatiota. Tällä tavoitellaan perusterveydenhuol-

lon vahvistumista sekä matalan kynnyksen sosiaalipalvelujen saatavuuden lisääntymistä.

- Kunnat tai sosiaali- ja terveydenhuolto alueet vastaavat laajennetusta perustason palvelujen järjestämisestä mukaan lukien merkittävä osa erikoissairaanhoidosta.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen tavoitteena on yhdenvertaiset sosiaali- ja terveyspalvelut ja nykyisin riittämättömästi toimivien peruspalvelujen vahvistaminen.
- Uudessa integroidussa ja kaksitasoisessa palvelurakenteessa olisi nykyiseen verrattuna laajempi sosiaali- ja terveydenhuollon perustaso ja tätä täydentävä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen erityisvastuutaso.
- Työryhmän näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen riittävän väestöpohjan tulisi olla kantokykyteki-joistä riippuen vähintään 50 000 - 100 000.
- Muita kantokykytekijöitä ovat järjestäjän taloudellinen kestävyys ja vakaus, osaamisen turvaaminen, henkilöstön saatavuus ja riittävyys sekä infrastruktuuri.
- Työryhmän näkemyksen mukaan perustettavan viiden sosiaali- ja terveydenhuollon erityisvastuualueen tehtäviin kuuluu työnjako-, koordinaatio-, suunnittelu- ja viranomaistehtäviä sekä velvollisuus sopia kansallisesti määritellyistä vaativan erityistason palveluista ja varmistaa näiden palveluiden saatavuus.
- Erityisvastuualueet tarvitsevat tehtäväänsä varten lainsäädäntöön perustuvan toimivallan.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutosta jatketaan vuoden 2013 alussa tehtävällä alueellisella selvityksellä.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmistelu aloitetaan maaliskuussa 2013.

Kuntauudistuksen liittyvien muiden hankkeiden eteneminen:

Kuntauudistus on kokonaisuus, jonka keskeisiä elementtejä ovat kuntarakennelaki, kuntien valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uu-

distus, kuntalain kokonaisuudistus, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, metropoliratkaisu ja kuntien tehtävien arviointi. Näiden kaikkien tulee tukea toisiaan ja varmistaa tulevaisuuden kannalta riittävän vahvat ja elinvoimaiset kunnat. Uudistus valmistellaan aikataullisesti siten, että kokonaisuuden pääpiirteet ovat tiedossa rakennelain astuessa voimaan.

Lausuntopyyntö:

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspäätteistä (ml. poikkeuspäätteistä) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Kunnanhallitukselle ja valtuustolle on toimitettu kuntarakenneluonnos sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta valmistelleen työryhmän selvitys. Valtuustolle ja hallitukselle järjestettiin lisäksi kuntarakennelakiluonnosta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskeva informaatio - ja keskustelutilaisuus 4.2.2013.

Kunnanjohtajan muutettu ehdotus

Kunnanhallitus esittää valtuustolle lausunnon antamista seuraavasti:

*Suomen hallituksen suunnittelema kuntauudistus johtaa mahdotto-
maan tilanteeseen. Tehtyjen kuntaliitosten esimerkkien mukaan
maaseutualueet alkavat näivettyä, palvelut keskittyvät isoihin kuntiin
joissa taloudellinen kantokyky on usein kestävä. Suomalaisen
maaseudun kehittäminen pysähtyy.*

*Petäjäveden kunnanvaltuuston mielestä kuntarakennehanketta tällä
tavalla suunniteltuna tulee muuttaa kuntaliitosten sijaan kuntayhteis-
työn kehittämiseen.*

*Mikäli tämä ei toteudu, niin kunnanvaltuusto antaa seuraavan lau-
sunnon;*

1. Yleistä

Kuntien lausunnoille on annettu poikkeuksellisen lyhyt aika asian merkittävyys huomioon ottaen. Uudistuksesta ei voi muodostaa kokonaiskuvaa, koska sosiaali- ja terveydenhuollon linjaukset ovat vielä auki. Myös lainsäädännön aikataulu on sellainen, että laissa mainitut määräajat ovat liian kireät.

2. *Selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä*

Selvitysperusteet on muodostettu tukemaan pakkoselvitysmenettelyä. Selvitysperusteilla jokaisesta kunnasta tulee selvitysvelvollinen. Selvityksen vähimmäisvaatimukset on määritelty. Selvitys ei sisällä yhteistoimintamahdollisuutta.

Voimavarojen suuntaamista erityisselvityksen tekemiseen tulee harkita, milloin suurin osa erityisselvitysalueelle määräytyistä kunnista sitä vastustaa.

Aikaisemman lausuntonsa mukaisesti Petäjäveden kunta katsoo, että kuntajakoselvityksen tulee keskittyä palvelurakenteiden uudistamiseen, kuntayhteistyön kehittämiseen ja verkostoitumisen edistämisestä saatavien hyötyjen kartoittamiseen vaihtoehtona kuntaliitokselle.

3. *valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta*

Mikäli selvityksessä ei ole löydetty keinoja kunnan talouden tervehdyttämiseksi ja selvityksellä voidaan saada varmuus palveluiden tasapuolisesta saamisesta uudessa kunnassa, voidaan palvelujen turvaaminen toteuttaa myös poikkeuksellisesti valtioneuvoston päätöksellä. Palvelujen saavutettavuus on oltava kohtuullinen kunnan kaikille asukkaille.

4. *yhdistymisavustusten ehdoista ja määrästä*

Rakennelakiesityksen osalta puuttuvat taloudelliset laskelmat. Lakiluonnoksen lähtökohtana on kuntien määrän merkittävä väheneminen. Kuntaliitosten tukeminen aiheuttaisi leikkauksia kuntapalvelujen valtionosuuksissa, koska erityisrahoituksen ylimenevä osa otettaisiin kuntien yleisestä valtionosuudesta. Erityisrahoituksella tulee kattaa kaikki yhdistymisavustukset.

Yhdistymisavustukset ovat tiukasti rajattu koskemaan ensisijaisesti selvitysperusteiden mukaisia yhdistymisiä eikä ole varmaa

koskeeko yhdistymisavustus niitä kuntaliitoksia, jotka kuntien yksimielisellä päätöksellä on sovittu ja poikkeavat työssäkäynti- ja yhdyskuntarakennepereusteista.

5. *Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti*

Lausunnon antaminen sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti on vaikeaa, koska linjaukset ovat erimielisiä.

Palvelut tulisi Keski-Suomessa järjestää kuntien välisellä yhteistyöllä maakuntatasoisesti. Nykyisen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhtymäsopimus mahdollistaa myös sosiaalitoimen peruspalveluiden järjestämisen kuntayhtymän sisällä. Kuntayhtymän purkamisella ja sen omaisuuden ja kiinteistöjen omistajan vaihdoksilla on arvaamattomat taloudelliset vaikutukset.

Keski-Suomessa erityisvastuualue (KYS) voi olla nykyinen ja se koordinoi ja hoitaa viranomaistehtäviä ja tuottaa erityisen vaativan palvelun.

Petäjäveden kunnan perusterveydenhuollon palvelut järjestetään sairaanhoitopiirin liikelaitoksessa ja kunnalla on päätös siirtää sosiaalitoimi samalle järjestäjälle. Sosiaalitoimen laaja yhteistyö koulutoimen, varhaiskasvatuksen ja työllistämispalveluiden välillä tulee uudistuksessa turvata kun palvelut tuotetaan sote-alueilla.

6. *Muuta*

Tasapainoisen kehityksen takaamiseksi ja elinvoiman lisäämisen mahdollistamiseksi alueellaan Petäjäveden kunta haluaa pysyä itsenäisenä, laajaa yhteistyötä palveluiden tuottamisessa ja järjestämisessä tekevänä Jyväskylän kaupunkiseudun kuntana. Elinvoiman menettäminen monikuntaliitosten laita-alueilla näyttää olevan sääntö, ei poikkeus ja maakunnallisesti ja alueellisesti kehitysmahdollisuudet ja palvelut karkaavat liitosten myötä keskuskaupunkeihin.

Kuntarakennelaissa tulee olla selkeä linjaus siitä mitkä tehtävät kuuluvat kunnille, mitkä kuuluvat maakuntatasolle ja mitkä toteutetaan valtakunnan tasolla.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kunnanhallituksen ehdotus

Kunnanvaltuusto antaa lausuntonsa yllä esitetyllä tavalla.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Otteen oikeaksi todistaa
Petäjävedellä 6.3.2013

Petäjaveden kunnan Kirjaamon puolesta,
palvelusihteri Jaana Nevanperä
